

Е-урядування: раціональний вибір моделі управління доби глобалізації

Денис Яковлев

Кафедра соціальних теорій, Національний університет “Одеська юридична академія”, УКРАЇНА, м. Одеса, вул. Фонтанська дорога, 23,
E-mail: yakovlevd@onua.edu.ua

Abstract – The article studies the rational model of e-government, which is formed in the era of globalization. Determined that the rational model of e-government involves consideration of communication, transforming the role of the national government and the bureaucracy. It is noted that in the context of globalization as one of the main objectives of e-government becomes the formation of «common interest» regional, global and national actors.

Ключові слова – е-урядування, раціональний вибір, теорія раціонального вибору, глобалізація, управління.

I. Вступ

Процес політичного управління передбачає раціональне формулювання мети суспільного розвитку, пошук найбільш ефективних засобів її досягнення, калькуляцію витрат та вигід від реалізації певної стратегії, врахування поведінки інших акторів та оцінювання ситуації в цілому. Відповідно до положень теорії раціонального вибору управління – це раціональна поведінка громадян та індивідуальних і колективних політичних акторів, які прагнуть досягти цілі максимальної індивідуальної чи колективної вигоди й користі.

II. Раціональний е-уряд: між управлінням, політикою та комунікацією

З позицій теорії раціонального вибору аналізуються проблеми, які традиційно знаходились у полі дослідницької уваги представників політичної науки: теорія держави та бюрократії, управління, виборчий процес, утворення коаліцій, партійні стратегії, електронне урядування та ін.

Представники теорії раціонального вибору К. Ероу, Дж. Бюкенен, М. Фрідман, Дж. Вальдфогель, Е. де Сото, Г. Таллок, М. Олсон вважають, що політичний процес передбачає раціональне формулювання мети суспільного та глобального розвитку, пошук найбільш ефективних засобів її досягнення, калькуляцію витрат та вигід від реалізації певної стратегії, врахування поведінки інших акторів та оцінювання ситуації в цілому.

Одним із головних припущень теорії раціонального вибору стає теза щодо конфліктності управління, яка обумовлена намаганням

максимізувати індивідуальну користь. Раціональні дії індивідуальних та колективних політичних акторів ґрунтуються на інформованості та аналітичності, політичні ситуації зводяться до дій індивідів, а раціональність вибору полягає у оцінюванні співвідношення витрат і зиску з обов'язковим урахуванням преференцій актора.

Доречним є використання терміну «урядування» у суспільно-політичному дискурсі задля наголошення на раціональній взаємодії між громадянами і владою, що забезпечує не лише легітимність, а й ефективність. Урядування виступає процесом свідомого політичного цілепокладання і втручання в оформлення суспільного устрою та його складових, що постійно триває. Такий підхід не лише визначає акторів раціонального урядування, а і корелюється з розумінням політичних відносин: «Політика — це усе, що уряди вирішують робити чи не робити»... при цьому виникають питання, як проблеми політики потрапляють до уряду» [1, с. 12].

В умовах глобалізації одним із основних завдань урядування виступає пошук моделі раціонального управління, яка би враховувала інтереси регіональних, національних та глобальних акторів. Раціональний е-уряд враховує та оцінює такі суперечливі та часто несумісні феномени суспільного життя, як свобода та справедливість політичного режиму, рівень добробуту та захищеності громадян, право та громадську думку.

У теорії раціонального урядування домінує переконання, що індивіди реагують на стимули та прагнуть досягнути певної мети раціональними засобами. При цьому, наголошується, що замість розмов про ірраціональність політичної поведінки індивідів та груп, слід шукати раціональні основи такого вибору.

Розглядаючи електронне урядування як механізм раціоналізації взаємодії між громадянами та владою, можна побачити, що новизна підходів до сфери управління в умовах глобалізації проявляється не у зменшенні ролі держави, а у її реформуванні.

Висновок

Підвищення ефективності урядування відбувається завдяки розумінню раціональних дій споживачів та спрощенню структури зворотного зв'язку. Повною мірою це стосується е-урядування, яке у добу глобалізації приймає виклики щодо формулювання глобального інтересу, появи глобальних «максимізаторів» економічної та політичної вигоди, прибутку та ресурсів, обмеження прав і свобод громадян та сфери впливу національних держав.

Література

1. Колбеч Г. К. Політика: основні концепції в суспільних науках / Колбеч Г. К.; пер. з англ. О. Дем'янчука. — К., 2004. — 127 с.